

8. zasedání poradního orgánu Mezinárodní agentury ISMN

Letošní zasedání poradního orgánu Mezinárodní agentury ISMN (MA ISMN) se konalo 14.-15. března v obou částech dříve rozděleného Berlína. Plenární zasedání proběhlo ve Státní knihovně (Potsdamer Str.), předcházel mu den naplněný exkurzemi a doprovodnými akcemi.

První z nich byla návštěva hudebního oddělení Státní knihovny (Unter den Linden). Po pádu Berlínské zdi bylo obohaceno sbírkami z hudebního oddělení na Potsdamer Str., takže obě státní knihovny mají pouze jedno hudební oddělení. Došlo však k ochuzení o povinný výtisk, který za dob NDR oddělení dostávalo a na který po sloučení Německa ztratilo nárok. Nárok na povinný výtisk hudebnin má pouze Deutsche Bibliothek. Vedoucí oddělení dr. Hell nás seznámil se složitou historií sbírek, s jejich unikáty, s válečnými ztrátami i s dosud nevyřešenými problémy, jakými jsou „válečné kořisti“. K nejcennějším patří ty na Jagellonské univerzitě, která nedávno projevila ústy polského prezidenta Kwaśniewského ochotu navrátit alespoň ty části unikátních rukopisů, z nichž část je dnes v Německu a část v Polsku. Se ztrátou povinného výtisku se knihovna vyrovnává nákupy a v neposlední řadě dobrými styky s hudebními vydavateli. S některými z nich má nepsanou dohodu o bezplatném zasílání některých titulů.

Naší další zastávkou bylo Muzeum hudebních nástrojů, které se nachází v blízkosti „západoberlínské“ Státní knihovny a kde se právě připravovala významná výstava pian (pianin, klavírů, cemball atd.) od historických nástrojů, z nichž každý je zároveň originálním uměleckým dílem, po supermoderní prosklené a vybavené elektronikou.

Naši hostitelé nás dále zavedli do nově otevřeného Sony Music Box - mrakodrapu zábavního průmyslu s množstvím audiovizuálních atrakcí. Za vstupné 12 DM (lístek neztratit - obsahuje čárový kód a nelze bez něj jednak navštívit jednotlivé atrakce včetně obchodů, jednak opustit budovu) lze zhlédnout tři 10-15minutové programy: práce hudebního skladatele dnes a za Beethovena, Yellow Submarine s jízdou ve virtuální ponorce, bojem s vodními příšerami, ale bohužel s minimem původní hudby Beatles, a procházka Berlínem - polyekran s doprovodem Berlínských filharmoniků. Kromě toho si každý může zadirigovat (k výběru má 3 skladby nahrané Berlínskou filharmónií původně řízenou Herbertem von Karajanem), zatančit ve „stínovém divadle“ a podle svých siluet promítaných na plátno si korigovat pohyby, atd. Zábavní centrum je sice původně určeno pro děti, ale svojí mnohostranností a technickými kouzly ohromí i dospělé.

V zajímavém prostředí se odehrávala i slavnostní recepce - v literární restauraci Theodora Tuchera, přímo v Brandenburské bráně. Mezi 22. a 23. hodinou se zde předčítají převážně humorně laděné povídky, na něž publikum živě reaguje.

Vlastní zasedání poradního orgánu probíhalo celý následující den v budově na Potsdamer Str. Postupimské

náměstí je městem ve městě - od roku 1998, kdy se zde konalo zasedání naposledy, vyrostly nové ulice a místo se změnilo k nepoznání.

Jednáním poradního orgánu MA ISMN předsedal jeho ředitel dr. Hartmut Walravens. Konstatoval, že systém ISMN se rozvíjí sice pomalu, ale vytrvale. Novými členy se staly Kypr a Španělsko. V nejbližší době přibudou Slovensko, Maďarsko, Polsko a Spojené státy americké. Zvláště vstup Spojených států je očekáván s velkými nadějemi, protože hlavní část finančního břemene (letošní rozpočet MA ISMN činí 100 000 DM) se rozloží vedle Německa, Francie a Velké Británie na dalšího majetného člena. Většina východoevropských zemí se stále potýká s ekonomickými problémy a jejich finanční příspěvek do pokladny systému je buď symbolický, nebo žádný (to je i případ České republiky). Důkazem budiž i to, že moje služební cesta se mohla uskutečnit jen díky tomu, že ubytování a cesta byly sponzorovány MA ISMN. Rozpočet MA ISMN byl neblaze zatížen i loňskou havárií počítačového systému, který udržuje databáze knižních a hudebních vydavatelů, z nichž se produkují celosvětové adresáře (Publishers international ISBN directory a Music publishers international ISMN directory). Databáze je nutno rekonstruovat a tak se o rok opozdí vydání adresáře hudebních vydavatelů (místo podzimu 1999 vyjde až na podzim 2000). Hudební adresář vychází v nákladu 300 výtisků a poslední vydání obsahuje cca 11 000 adres - převážně ještě bez identifikátorů ISMN.

Pokud jde o rozvoj music-in-print, nejdále je Německo, kde již vychází pravidelně a jeho poslední aktualizace obsahuje na 180 000 titulů. Německá agentura ISMN také vyvíjí software pro hudební knihkupectví umožňující vybudování počítačové sítě a elektronické objednávky hudebnin. Prof. Müller, který přednesl zprávu této agentury, apeloval na mezinárodní společenství, aby urychlilo rozvoj systému ISMN, který představuje podstatný prvek infrastruktury mezinárodního obchodu s hudebninami. Čím vyšší počet zemí bude v systému a čím vyšší počet vydavatelů v těchto zemích, tím bude celý systém efektivnější. Česká republika nepatří mezi nejmenší - v systému je již 37 vydavatelů (ve srovnání s více než 2600 knižními nakladateli u nás zdánlivě malý počet, ale ve srovnání s dalšími členskými zeměmi systému ISMN, které mají většinou 10-20 vydavatelů, počet relativně vysoký). Také u nás přibývají účastníci systému pomalu, ale vytrvale. Po zprávách národních agentur ISMN připomněl dr. Jaenecke jako zástupce IAML (Mezinárodního sdružení hudebních knihoven a dokumentačních středisek), že letos již uplynulo 11 let od chvíle, kdy na zasedání v Oxfordu přišel britský delegát pan Alan Pope s myšlenkou mezinárodního identifikátoru hudebnin, obdobného jako ISBN u knih. Jeho myšlenka se realizovala již v roce 1993, kdy začal systém ISMN pracovat v německy mluvících zemích. Elektronické music-in-print jsou od roku 1998 v provozu i ve Velké Británii. Od té doby se počet subskriptentů zdvojnásobil na 200.

Hovořilo se i o dalších systémech standardního číslování - ISAN (pro audiovizuální materiály) a ISWC (pro

intelektuální díla), o dalším vydání mezinárodního adresáře hudebních vydavatelů i o budoucnosti systému ISMN. Tu vidí ředitel MA ISMN dr. Walravens optimisticky. Myšlenka ISMN zakořenila již i v Africe (první zemí, která projevila zájem o vstup do systému, je Nigérie), která pokud jde o hudbu přežívá v našich představách stále spíše jako působiště hudebních etnografů než hudebních vydavatelů. Provoz systému ISMN v České republice nedává důvod tento optimismus s dr. Walravensem nesdílet.

Antonín Jeřábek
Národní knihovna ČR